

Zmiana rządu w Mołdawii: kontynuacja kursu i nowe wyzwania

Kamil Całus

22 lipca zaprzysiężono nowy mołdawski rząd, na którego czele stanął 44-letni bezpartyjny biznesmen Vasile Tofan (zob. Aneks: biogram oraz skład rządu). Dzień wcześniej parlament udzielił mu wotum zaufania. Za programem i składem gabinetu zagłosowało 53 deputowanych rządzącej prozachodniej Partii Działania i Solidarności (PAS), kierowanej de facto przez prezydent Maię Sandu. Opozycja zagłosowała przeciw lub wstrzymała się od głosu. W trakcie exposé Tofan za absolutny priorytet uznał przyspieszenie tempa integracji europejskiej, tak by Mołdawia w 2028 r. sfinalizowała negocjacje akcesyjne i przystąpiła do UE w 2030 r. Jako drugie najważniejsze zadanie wskazał ożywienie gospodarki poprzez reformy i przyciąganie inwestycji. Zapowiedział też kontynuację zapoczątkowanych przez poprzedni gabinet reform, w tym fiskalnej oraz podziału administracyjnego. Zastrzegł jednak, że nie będą one tak radykalne, jak wcześniej sugerował, aby nie osłabiać notowań PAS przed wyborami w 2029 r.

Skład i program gabinetu wskazują na zamiar utrzymania dotychczasowego kursu na reformy wewnętrzne i integrację z UE. Powierzenie steru rządu bezpartyjnemu biznesmenowi ma na celu przeprowadzenie niepopularnych, lecz koniecznych reform bez nadmiernego obciążania własnego wizerunku przed wyborami w 2029 r. Tofana czekają przy tym trudne zadania: kontynuacja transformacji, ożywienie gospodarki oraz odbudowa nadszarpniętej serii afer korupcyjnych wiarygodności obozu władzy.

Komentarz

- **Powołanie gabinetu Tofana zakończyło krótki okres politycznej niestabilności wywołanej zaskakującą dymisją poprzedniego premiera Alexandru Munteanu.** Dotychczasowy szef rządu zrezygnował 3 lipca – zaledwie osiem miesięcy po zaprzysiężeniu, nie podając jasnych powodów swej decyzji (zob. [Mołdawia: nagła dymisja premiera i kryzys wizerunkowy obozu prozachodniego](#)). Prawdopodobnie złożyły się na nią napięcia w obozie władzy wokół reformy fiskalnej, której w proponowanym kształcie nie był on w stanie przeforsować, oraz seria afer korupcyjnych i nepotycznych ujawnionych w instytucjach publicznych, a także spółkach skarbu państwa, które wpędziły PAS w najpoważniejszy kryzys wizerunkowy od objęcia władzy w 2021 r.
- **Nowy rząd będzie kontynuował linię polityczną i programową poprzednika.** W przeważającej części tworzą go ministrowie poprzedniego gabinetu – poza premierem zmiany objęły jedynie cztery z szesnastu resortów (rolnictwo, finanse, zdrowie i kulturę).

Sam Tofan ma profil zbliżony do Munteanu – to doświadczony przedsiębiorca i inwestor bez partyjnego zaplecza, z wieloletnią karierą w sektorze finansowym. Główne różnice to wiek (Tofan ma 44 lata, Munteanu – 61) oraz poziom umocowania w obozie władzy. Choć Tofan (podobnie jak Munteanu) nie należy do PAS, jest znacznie silniej związany z kierownictwem partii (w przeszłości uczestniczył w pracach nad kluczowymi reformami). Był poważnie rozważany jako kandydat na premiera już w październiku 2025 r., wówczas jednak odmówił, tłumacząc się zobowiązaniami zawodowymi.

- **Na czele rządu Tofan będzie musiał zarówno realizować wymagający program poprzedniego gabinetu, jak i radzić sobie z kryzysem wizerunkowym w PAS.** Do niepopularnych reform zapoczątkowanych przez Munteanu należą przede wszystkim zmiany w polityce fiskalnej (uproszczenie i ujednolicenie systemu podatkowego, konieczne wobec deficytu sięgającego 5,5% PKB) oraz nowy podział administracyjny. Ta ostatnia ma ograniczyć skrajne rozdrobnienie kraju, utrudniające wykorzystanie funduszy UE, lecz budzi opór znacznej części społeczeństwa. Po drugie, premier będzie musiał doprowadzić do ożywienia spowalniającej gospodarki. W latach 2022–2025 średni wzrost PKB oscylował wokół zera, a w I kwartale 2026 r. wyniósł zaledwie 0,4% rok do roku. Po trzecie, będzie musiał zmierzyć się ze skutkami kryzysu wizerunkowego PAS, wywołanego serią skandali korupcyjnych i nepotycznych ujawnionych głównie przed dymisją Munteanu. Do tej kwestii premier wyraźnie nawiązał w exposé, zapowiadając audyt przedsiębiorstw i instytucji państwowych, konkursowy tryb obsadzania ich rad nadzorczych oraz ukrócenie „nadmiernych wynagrodzeń i nieprzejrzystych dodatków” (to właśnie zawyżone pensje i nepotyzm w państwowej spółce MoldATSA wywołały jedną z najgłośniejszych afer).
- **Wybór bezpartyjnego technokraty to świadoma kalkulacja PAS.** Podobnie jak w przypadku Munteanu, powierzając stery rządu osobie spoza partii i niebędącej zawodowym politykiem, ugrupowanie chce zminimalizować wizerunkowe obciążenie związane z niepopularnymi, choć koniecznymi reformami. Przed kolejnymi wyborami parlamentarnymi w 2029 r. będzie mogło dokonać zmiany na stanowisku szefa rządu i odciąć się od osoby, która owe reformy wprowadzała. Dla samego Tofana nie będzie to stanowić problemu: nie zależy mu na popularności, a we własnym środowisku – biznesu i sektora finansowego – może wręcz zyskać jako odważny reformator.

ANEKS

Sylwetka premiera Vasile Tofana

Vasile Tofan (ur. 12 lipca 1982 r.) – inwestor i menedżer z doświadczeniem międzynarodowym, jeden z najbardziej rozpoznawalnych przedstawicieli mołdawskiego środowiska biznesowego; wcześniej niezwiązany z żadną partią. Ukończył studia licencjackie i magisterskie z zarządzania publicznego na Uniwersytecie Erazma w Rotterdamie (wyjechał tam dzięki stypendium dla najlepszego studenta w Mołdawii), a w 2012 r. uzyskał tytuł MBA w Harvard Business School. Pracował jako konsultant w Monitor Group (przejętej później przez Deloitte) oraz jako menedżer w koncernie Philips w Holandii. Założył też start-up w branży cyfrowych usług medycznych. Od 2011 r. do lipca 2026 r. był starszym partnerem i członkiem komitetu inwestycyjnego kijowskiego funduszu Horizon

Capital (zarządzającego aktywami o wartości ponad 1,8 mld dolarów, działającego na Ukrainie i w Mołdawii). W latach 2018–2025 przewodniczył radzie dyrektorów winiarni Purcari – uznawanej za „perłę” mołdawskiego sektora winiarskiego. Od 2018 r. zasiada w radzie nadzorczej największego mołdawskiego banku komercyjnego MAIB; angażuje się również w prace Amerykańskiej Izby Handlowej w Mołdawii oraz fundacji Startup Moldova. W 2025 r. współtworzył platformę „Europa 2028”, promującą integrację europejską i reformy gospodarcze.

Skład rządu Vasile Tofana (gwiazdką oznaczono ministrów niewchodzących wcześniej w skład gabinetu Munteanu):

- Premier: Vasile Tofan (bezpartyjny)
- Wicepremier, minister spraw zagranicznych: Mihai Popșoi
- Wicepremier ds. integracji europejskiej: Cristina Gherasimov
- Wicepremier ds. reintegracji (odpowiedzialny za kwestię naddniestrzańską): Valeriu Chiveri
- Wicepremier, minister infrastruktury i rozwoju regionalnego: Vladimir Bolea
- Wicepremier, minister gospodarki i cyfryzacji: Eugen Osmochescu
- Minister spraw wewnętrznych: Daniella Misail-Nichitin
- Minister obrony: Anatolie Nosatîi
- Minister finansów: Victoria Belous*
- Minister sprawiedliwości: Vladislav Cojuhari
- Minister energetyki: Dorin Junghietu
- Minister rolnictwa i przemysłu spożywczego: Radu Musteață*
- Minister zdrowia: Alexandru Gasnaș*
- Minister edukacji i badań: Dan Perciun
- Minister pracy i ochrony socjalnej: Natalia Plugaru
- Minister środowiska: Gheorghe Hajder
- Minister kultury: Dan Suruceanu*